ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 25. februārī [1]

Apvienotās lietas C-458/14 un C-67/15

Promoimpresa srl
pret
Consorzio dei comuni della Sponda Bresciana del Lago di Garda e del Lago di Idro,
Regione Lombardia (C-458/14)(Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia(Lombardijas reģiona Administratīvā tiesa, Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)
un
Mario Melis,
Tavolara Beach Sas,
Dionigi Piredda,
Claudio Del Giudice
pret
Comune di Loiri Porto San Paolo,
Provincia di Olbia Tempio (C-67/15)
(*Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna*

(Sardīnijas reģiona Administratīvā tiesa, Itālija)

lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu) — Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Brīvība veikt uzņēmējdarbību — Jūras un ezeru krastu publiskā īpašuma izmantošana — Direktīva 2006/123/EK — 4. panta 6. punkts — "Atļauju piešķiršanas sistēmas" jēdziens — 12. pants — Ierobežots atļauju skaits dabisko resursu nepietiekamības dēļ — Automātiska atļauju atjaunošana — Atbilstīga interpretācija — Direktīvas ietekme valsts tiesību sistēmā

Ievads

1. Šīs apvienotās lietas attiecas uz vienu un to pašu jūras un ezeru krastu publiskā īpašuma ekskluzīvo izmantošanas tiesību pagarināšanas problēmu Itālijā.

2. Itālijas tiesās ir celtas prasības atcelt administratīvos lēmumus, ar kuriem izbeidz aktus, kas Itālijas tiesībās kvalificēti kā "koncesijas", par tādu publisku teritoriju izmantošanu, kas atrodas Gardas ezera malā un Sardīnijas piekrastē [2]. Apstrīdot šos lēmumus, iepriekšējie koncesionāri atsaucas uz tiesību aktiem, ar kuriem tiek pagarināts šo aktu beigu termiņš. Iesniedzējtiesas uzdod jautājumus par šo tiesību aktu atbilstību LESD, kā arī Direktīvas 2006/123/EK normām [3].

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — Tās pašas problēmas izklāstītas lietā *Regione autonoma della Sardegna* (C-449/15), kas patlaban tiek izskatīta Tiesā.

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 36. lpp.).

3. Šīs lietas sniedz Tiesai iespēju noteikt pakalpojumu koncesijām piemērojamo noteikumu piemērošanas jomu salīdzinājumā ar to piemērošanas jomu, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanas darbības atļaušanu, kā arī interpretēt Direktīvas 2006/123 12. pantu saistībā ar tādu atļauju piešķiršanas sistēmu, kuru skaits ir ierobežots dabisko resursu ierobežotības dēļ.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

4. Direktīvas 2006/123 9.–13. pantā iekļautas normas, kas piemērojamas atļauju sistēmām, kuras nosaka piekļuvi pakalpojumu darbībām vai to veikšanai.

5. Šīs direktīvas 12. pantā "Izvēle starp vairākiem pretendentiem" noteikts:

"1. Ja konkrētai darbībai atļauju skaits ir ierobežots pieejamo dabisko resursu vai tehnisko iespēju nepietiekamības dēļ, dalībvalstis potenciālajiem pretendentiem piemēro tādu atlases procedūru, kas pilnībā garantē objektivitāti un pārskatāmību, tostarp jo īpaši atbilstīgu publicitāti par procedūras sākšanu, veikšanu un pabeigšanu.

2. Šā panta 1. punktā minētajos gadījumos atļaujas izsniedz uz piemērotu ierobežotu termiņu, un tās nevar ne automātiski atjaunot, ne arī piešķirt citas priekšrocības pakalpojumu sniedzējam, kura atļaujas termiņš tikko ir beidzies, vai jebkurai citai personai, kurai ir īpašas saiknes ar šo pakalpojumu sniedzēju.

3. Ievērojot šā panta 1. punktu un 9. un 10. pantu, dalībvalstis, paredzot atlases procedūras noteikumus, var ņemt vērā apsvērumus saistībā ar veselības aizsardzību, sociālās politikas mērķiem, darbinieku vai pašnodarbināto personu veselību un drošību, vides aizsardzību, kultūras mantojuma saglabāšanu un citus sevišķi svarīgus iemeslus saistībā ar sabiedrības interesēm atbilstoši Kopienas tiesību aktiem."

Itālijas tiesības

Tiesību akti par jūras īpašuma koncesijām

6. Īpašumus, kas attiecas uz publisko jūras īpašumu, regulē Kuģošanas kodekss (*Codice della navigazione*), kura 36. pantā it īpaši paredzēts, ka šis īpašums var būt koncesijas priekšmets.

7. Turklāt šā kodeksa 37. panta 2. punktā koncesijas atjaunošanas gadījumā paredzētas priekšrocības esošajam koncesionāram.

8. Pēc Eiropas Komisijas uzsāktās pārkāpuma procedūras šīs priekšrocības tiesības tika atceltas ar 1. panta 18. punktu 2009. gada 30. decembra Dekrētlikumā Nr. 194 (*decreto-legge n. 194 – Proroga di termini previsti da disposizioni legislative*, 2009. gada 30. decembra *GURI* Nr. 302; turpmāk tekstā – "Dekrētlikums Nr. 194/2009").

9. Ar šo pantu līdz šim datumam tika pagarināts to publiskā jūras īpašuma koncesiju ilgums, kuras izbeidzas vēlākais 2012. gada 31. decembrī.

10. Dekrētlikuma Nr. 194/2009 ar 2010. gada 26. februāra Likumu Nr. 25 (*legge n. 25*) pārveides par likumu laikā (2010. gada 27. februāra *GURI* Nr. 48) šī norma tika grozīta tajā ziņā, ka to koncesiju, kuras izbeidzas vēlākais 2015. gada 31. decembrī, ilgums tika pagarināts līdz šim datumam.

11. Šī norma pēc tam tika grozīta ar 2012. gada 18. oktobra Dekrētlikuma Nr. 179 (*decreto-legge n. 179 – Ulteriori misure urgenti per la crescita del Paese*, 2012. gada 19. oktobra *GURI* Nr. 245), kas pārveidots par 2012. gada 17. decembra Likumu Nr. 221 (*legge n. 221*, 2012. gada 18. decembra *GURI* Nr. 294) 34.k pantu tā, ka koncesiju ilgums tika pagarināts līdz 2020. gada 31. decembrim.

Tiesību akti, kuros transponēta Direktīva 2006/123

12. Direktīva 2006/123 Itālijas tiesību sistēmā transponēta ar 2010. gada 26. marta Leģislatīvo dekrētu Nr. 59 (*decreto legislativo n. 59 – Attuazione della direttiva 2006/123/CE relativa ai servizi nel mercato interno*, 2010. gada 23. aprīļa *GURI* Nr. 94).

13. Šā leģislatīvā dekrēta 16. panta 4. punktā noteikts: ja pieejamo atļauju skaits ir ierobežots dabisko resursu nepietiekamības dēļ, šīs atļaujas nedrīkst atjaunot automātiski.

Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-458/14

14. Ar 2006. gada 16. jūnija un 17. augusta lēmumiem *Consorzio dei comuni della Sponda Bresciana del Lago di Garda e del Lago di Idro* piešķīra *Promoimpresa srl* (turpmāk tekstā – "*Promoimpresa*") koncesiju publiskā īpašuma teritorijas izmantošanai atpūtas nolūkos Gardas ezera teritorijā.

15. Lēmuma, ar kuru piešķirta šī koncesija, 3. pantā bija paredzēts, ka tā tiks automātiski pārtraukta 2010. gada 31. decembrī.

16. *Promoimpresa* 2010. gada 14. aprīlī iesniedza lūgumu atjaunot koncesiju, kuru *Consorzio dei comuni della Sponda Bresciana del Lago di Garda e del Lago di Idro* noraidīja ar 2011. gada 6. maija lēmumu, pamatojot ar to, ka koncesijas pamatlietā ilgums ierobežots līdz pieciem gadiem, izslēdzot jebkāda veida automātisku atjaunošanu, un ka jaunā koncesija jāpiešķir konkursa procedūrā.

17. *Promoimpresa* cēla prasību iesniedzējtiesā par šo lēmumu, atsaucoties it īpaši uz Dekrētlikuma Nr. 194/2009 1. panta 18. punkta noteikumu pārkāpumu. Tā norādīja, ka šis dekrētlikums, lai arī attiecās uz jūras krasta īpašumu koncesijām, piemērojams arī ezeru krastu publiskā īpašuma koncesijām.

18. Iesniedzējtiesa uzskata, ka attiecīgā norma tajā ziņā, ka tā paredz publiskā īpašuma koncesiju ilguma pagarināšanu, rada nepamatotu brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu, padarot neiespējamu jebkuram citam konkurentam piekļuvi koncesijām, kuru ilgums izbeidzas.

19. Šajā kontekstā *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Lombardijas reģiona Administratīvā tiesa) nolēma pārtraukt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai ar LESD 49., 56. un 106. pantā paredzētajiem brīvības veikt uzņēmējdarbību, nediskriminācijas un konkurences nodrošināšanas principiem, kā arī šajos principos iekļauto pamatotības noteikumu netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā ar vairākiem tiesību aktiem ir atkārtoti pagarināts ekonomiski nozīmīgu un publisku jūras, ezera un ūdens krastu īpašumu koncesiju spēkā esamības periods, kura ilgums saskaņā ar likumu ir pagarināts vismaz uz 11 gadiem, tādējādi tam pašam koncesionāram saglabājot tiesības saimnieciski apsaimniekot īpašumu, lai arī šim koncesionāram piešķirtajā koncesijā paredzētais spēkā esamības periods jau ir beidzies, un līdz ar to ieinteresētajiem saimnieciskās darbības veicējiem atņemot jebkādu iespēju saņemt koncesiju attiecībā uz īpašumu, pamatojoties uz publiskā iepirkuma procedūru?"

Lieta C-67/15

20. Prasītājas pamatlietā, izņemot peldvietu sindikātu, pārvalda tūrisma un atpūtas aktivitātes *Comune di Loiri Porto San Paolo* (Loiri Porto Sanpaulo pašvaldība, turpmāk tekstā – "pašvaldība") pludmales teritorijā saskaņā ar koncesijām, kuras pašvaldība tām 2004. gadā piešķīra uz sešiem gadiem, pēc tam pagarināja uz vienu gadu līdz 2011. gadam.

21. Tās šai pašvaldībai iesniedza lūgumu pagarināt koncesijas uz 2012. gadu. Tā kā uz šo lūgumu atbilde netika sniegta, prasītājas uzskatīja, ka tās atbilstīgi Dekrētlikuma Nr. 194/2009 1. panta 18. punktam var turpināt savu darbību.

22. Pašvaldība 2012. gada 11. maijā publicēja atzinumu par septiņu jaunu koncesiju piešķiršanu, no kurām dažas atradās teritorijās, uz kurām jau bija prasītājām pamatlietā piešķirtas koncesijas.

23. Prasītājas pamatlietā 2012. gada 6. jūnijā šos aktus apstrīdēja *Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna* (Sardīnijas reģiona Administratīvā tiesa). Pēc tam tās savus iebildumus attiecināja arī uz 2012. gada 8. jūnija lēmumu, ar kuru pašvaldība bija piešķīrusi koncesijas citām personām, nevis prasītājām pamatlietā, pēc tam tās apstrīdēja pasākumus, ar kuriem pašvaldības policija tām bija noteikusi aizvākt savu aprīkojumu.

24. Saistībā ar savu prasību tās it īpaši pašvaldībai pārmeta to, ka tā nebija ņēmusi vērā koncesiju automātisku pagarināšanu, kas paredzēta valsts tiesību aktos.

25. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šī automātiskā pagarināšana rada šķēršļus Savienības tiesību aktu, it īpaši Direktīvas 2006/123 12. panta, piemērošanai. Būtībā izrādījās, ka Leģislatīvā dekrēta Nr. 59/2010 16. pants, ar kuru transponēts Direktīvas 2006/123 12. pants, netika piemērots īpaša leģislatīva noteikuma, ar kuru pagarina esošās koncesijas, iedarbības dēļ.

26. Ņemot vērā šo kontekstu, *Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna* (Sardīnijas reģiona Administratīvā tiesa) nolēma atlikt lietas izskatīšanu un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus:

"1) Vai LESD 49., 56. un 106. pantā paredzētie brīvības veikt uzņēmējdarbību, nediskriminācijas un konkurences aizsardzības principi nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ar vairākiem secīgiem tiesību aktiem ir noteikta atkārtota koncesiju uz ekonomiski nozīmīgiem valstij piederošiem piejūras īpašumiem termiņa pagarināšana?

2) Vai Direktīvas 2006/123 12. pants nepieļauj tādu valsts tiesību normu kā 2009. gada 29. decembra Dekrētlikuma Nr. 194, kas ar 2010. gada 26. februāra Likumu Nr. 25 pārveidots par likumu ar turpmākiem grozījumiem un papildinājumiem, 1. panta 18. punkts, kurā ir ļauts automātiski pagarināt spēkā esošās koncesijas uz valstij piederošiem jūras krasta īpašumiem ar tūrismu un atpūtu saistītas darbības veikšanai līdz 2015. gada 31. decembrim vai pat līdz 2020. gada 31. decembrim saskaņā ar 2012. gada 18. oktobra Dekrētlikuma Nr. 179 34.k pantu, kas tajā ietverts ar 2012. gada 17. decembra Likuma Nr. 221, ar kuru tika pārveidots minētais dekrētlikums, 1. panta 1. punktu?"

Tiesvedība Tiesā

27. Lēmumi par prejudiciālo jautājumu uzdošanu Tiesas kancelejā tika saņemti 2014. gada 3. oktobrī (lieta C-458/14) un 2015. gada 12. februārī (lieta C-67/15). Rakstveida apsvērumus iesniedza prasītājas pamatlietā, Itālijas valdība un Komisija (abās lietās), kā arī Grieķijas valdība (lieta C-458/14) un Čehijas Republikas valdība (lieta C-67/15). Ar 2015. gada 27. oktobra nolēmumu šīs lietas mutvārdu procesā un sprieduma taisīšanai tika apvienotas.

28. Prasītājas pamatlietā, pašvaldība, Itālijas un Nīderlandes valdības, kā arī Komisija piedalījās tiesas sēdē, kas notika 2015. gada 3. decembrī.

Analīze

29. Ar saviem jautājumiem iesniedzējtiesas vēlas uzzināt, vai LESD 49., 56. un 106. pants nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā paredzēta koncesiju uz jūras un ezeru krastu publiskiem īpašumiem automātiska beigu termiņa pagarināšana.

30. Turklāt ar otro jautājumu lietā C-67/15 iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai šāds tiesiskais regulējums atbilst Direktīvas 2006/123 12. pantam.

31. Lai gan prejudiciālajā jautājumā lietā C-458/14 nav atsauces uz Direktīvu 2006/123, tās 12. pantu tomēr puses un ieinteresētās personas apsprieda. Šajā ziņā jāatgādina, ka Tiesai, lai sniegtu lietderīgu atbildi, var nākties ņemt vērā tās Savienības tiesību normas, uz kurām neatsaucās valsts tiesa sava jautājuma formulējumā [4].

Par prejudiciālo jautājumu pieņemamību

32. Itālijas valdība šaubās par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību lietā C-458/14, norādot, ka laikā, kad norisinājās pamatlietas fakti, Dekrētlikuma Nr. 194/09 1. panta 18. punkts attiecās tikai uz koncesijām uz publiskiem jūras krasta īpašumiem. Šī valdība uzskata, ka šā tiesību akta seku attiecināšana arī uz ezeru krastu īpašumu koncesijām, kas notika pēc tam, kad iesniedzējtiesa pieņēma apstrīdētos aktus, neesot piemērojama *ratione temporis*.

33. Šajā ziņā es atgādinu, ka attiecībā uz valsts tiesību normu interpretāciju Tiesai principā jābalstās uz vērtējumiem, kas izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, ņemot vērā, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesas kompetencē nav interpretēt dalībvalsts tiesības [5].

34. Attiecībā uz Dekrētlikuma Nr. 194/09 1. panta 18. punkta piemērojamību pamatlietā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-458/14 izriet, ka prasītāja pamatlietā atsaucas uz šīs normas pārkāpumu, apgalvojot, ka tā piemērojama arī koncesijām uz ezeru krastu publiskajiem īpašumiem. Iesniedzējtiesa norāda, ka tur notikušās debates galvenokārt attiecās uz šo pamatu, un norāda vairākus iemeslus, kāpēc tā uzskata, ka fakti pamatlietā attiecas uz šīs normas piemērošanu.

35. Šādos apstākļos, tā kā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iekļauti apjomīgi precizējumi par uzdotā jautājuma atbilstību, manuprāt, Tiesa nevar izmantot hipotēzi, kas ļauj noraidīt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ja ir acīmredzami, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu [6].

36. Otrkārt, abās lietās Itālijas valdība norāda, ka Dekrētlikuma Nr. 179/2012 34.k pants, ar kuru koncesiju pamatlietās beigu termiņš ir atlikts līdz 2020. gada 31. decembrim, ir pieņemts pēc pamatlietā apstrīdētajiem aktiem un ka prejudiciālie jautājumi tāpēc ir pieņemami tikai attiecībā uz koncesiju pagarinājumiem līdz 2015. gada 31. decembrim.

4 — Skat. it īpaši spriedumus *Telaustria* un *Telefonadress* (C-324/98, EU:C:2000:669, 59. punkts), kā arī *Efir* (C-19/12, EU:C:2013:148, 27. punkts).

5 — Spriedums *Târşia* (C-69/14, EU:C:2015:662, 13. punkts un tajā minētā judikatūra).

6 — Spriedums *Târşia* (C-69/14, EU:C:2015:662, 14. punkts un tajā minētā judikatūra).

37. Šajā ziņā pietiek norādīt, ka prejudiciālie jautājumi attiecas uz valsts tiesiskā regulējuma gadījumu, kurā paredzēta automātiska un atkārtota koncesijas uz jūras un ezeru krastu publiskiem īpašumiem termiņa pagarināšana. Attiecībā uz jautājumu par to, vai piemērojamās valsts tiesību normas ir tās, ar kurām šo termiņu atliek līdz 2015. gada 31. decembrim vai pat līdz 2020. gada 31. decembrim, tas ne vien ir valsts tiesu kompetencē, bet tas neietekmē šādi formulētu prejudiciālo jautājumu pieņemamību.

38. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka prejudiciālie jautājumi ir pieņemami.

Par Direktīvas 2006/123 pieņemamību

Direktīvas 2006/123 saistība ar LESD

39. Prejudiciālie jautājumi attiecas gan uz primāro tiesību normu, gan Direktīvas 2006/123 normu interpretāciju.

40. Jānorāda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja kādā jomā ir veikta izsmeļoša saskaņošana Savienības līmenī, katrs ar to saistītais valsts pasākums ir jāizvērtē, ņemot vērā šā saskaņošanas pasākuma normas, nevis primāro tiesību aktu normas [7].

41. Tiesa spriedumā *Rina Services* u.c. [8] jau konstatēja, ka ar Direktīvu 2006/123 veikta ļoti izsmeļoša saskaņošana saistībā ar pakalpojumiem, kuri attiecas uz tās piemērošanas jomu attiecībā uz tās 14. pantu par brīvību veikt uzņēmējdarbību. Divās citās lietās, kurās Direktīva 2006/123 bija piemērojama pamatlietā, kurā pasludināts spriedums *Trijber* un *Harmsen* un spriedums *Hiebler*, Tiesa galvenokārt ievēroja šo pašu pieeju, aprobežojoties ar to, ka tā tikai sniedza šīs direktīvas 10., 11. un 15. panta interpretāciju, nepaužot viedokli par LESD normām [9].

42. Es uzskatu, ka šī pieeja attiecas kopumā uz Direktīvas 2006/123 9.–13. pantu, kuros ir normas par atļauju sistēmām, un it īpaši uz tās 12. pantu.

43. Kā tas ir gadījumā ar Direktīvas 2006/123 14. pantu, kurā paredzēts neatļautu prasību uzskaitījums saistībā ar brīvību veikt uzņēmējdarbību, Savienības likumdevējs šīs direktīvas 9.–13. pantā paredzēja vairākas normas, kas dalībvalstij jāievēro, ja pakalpojuma darbība pakļauta atļaujas piešķiršanai. Šis likumdevējs tādējādi veica attiecīgās jomas izsmeļošu saskaņošanu.

44. It īpaši Direktīvas 2006/123 12. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts, ka, ja pieejamo atļauju skaits ir ierobežots dabisko resursu vai tehnisko iespēju nepietiekamības dēļ, tad atļaujas jāpiešķir, izmantojot objektīvu un pārskatāmu procedūru, uz ierobežotu termiņu un tās nevar automātiski atjaunot.

45. Šīm normām nebūtu lietderīgas iedarbības, ja dalībvalstīm būtu ļauts tās neievērot, atsaucoties uz pamatojumu saistībā ar primārajam tiesībām.

46. Tāpēc es uzskatu, ka gadījumā, kad Direktīvas 2006/123 12. pants ir piemērojams, attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma atbilstības pārbaude jāveic, ņemot vērā šo normu, izņemot primāro tiesību noteikumus.

7 — Skat. it īpaši spriedumus *Hedley Lomas* (C-5/94, EU:C:1996:205, 18. punkts) un *UPC DTH* (C-475/12, EU:C:2014:285, 63. punkts). Attiecībā uz šīs judikatūras analīzi skat. ģenerāladvokāta P. Krusa Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumus lietā *Rina Services* u.c. (C-593/13, EU:C:2015:159, 12. punkts).

8 — C-593/13, EU:C:2015:399, 37. un 38. punkts. Tādu pašu risinājumu attiecībā uz Direktīvas 2006/123 15. un 16. pantu piedāvāja ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*] savos secinājumos lietā Komisija/Ungārija (C-179/14, EU:C:2015:619, 73. punkts), kas patlaban tiek izskatīta Tiesā.

9 — Spriedumi *Trijber* un *Harmsen* (C-340/14 un C-341/14, EU:C:2015:641), kā arī *Hiebler* (C-293/14, EU:C:2015:843).

Direktīvas 2006/123 12. panta piemērojamība

47. Vispirms es vēlos norādīt, ka aktu, ar kuru dalībvalsts piešķir ekskluzīvas tiesības izmantot publisku īpašumu, principā var vērtēt vairāku Savienības tiesību normu, it īpaši LESD 49., 56. un 106. panta aspektā, kā arī noteikumu par publisko iepirkumu aspektā.

48. Lai noteiktu Direktīvas 2006/123 piemērojamību šajā lietā, ir jāizvērtē, vai koncesijas piešķiršana jūras vai ezeru krastu publiskiem īpašumiem saskaņā ar Itālijas tiesībām ir atļaujas sistēma šīs direktīvas nozīmē.

49. Direktīvas 2006/123 4. panta 6. punktā "atļauju piešķiršanas sistēma" tiek definēta kā jebkura procedūra, saskaņā ar kuru pakalpojumu sniedzējam vai pakalpojumu saņēmējam faktiski ir jāveic noteiktas darbības, lai no kompetentās iestādes saņemtu formālu vai netiešu lēmumu attiecībā uz piekļuvi kādai pakalpojumu darbībai vai tās veikšanu.

50. Šajā ziņā ir jānorāda, ka atšķirībā no LESD 49. panta Direktīvas 2006/123 III nodaļas par brīvību veikt uzņēmējdarbību normas tiek piemērotas neatkarīgi no pārrobežu elementa esamības [10]. Tādējādi šīs direktīvas 12. panta piemērošanai nav nepieciešams noteikt, vai attiecīgajai atļaujai ir kāda pārrobežu nozīme.

51. Šā 12. panta piemērošanai šajā konkrētajā gadījumā turpretī ir nepieciešama pušu apspriesto trīs elementu analīze, proti, pirmkārt, attiecīgās situācijas līdzība uzņēmuma nomas līgumam, otrkārt, atšķirība salīdzinājumā ar pakalpojumu sniegšanas koncesiju un, treškārt, normu par ierobežoto atļauju skaitu dabisko resursu nepietiekamības dēļ piemērojamība.

– Par argumentu ar atsauci uz līdzību ar uzņēmuma nomas līgumu

52. Prasītājas pamatlietā abās lietās un Grieķijas valdība apgalvo, ka attiecīgās jūras un ezeru krastu publiskā īpašuma koncesijas ir uzņēmuma nomas līgumi, kas privātpersonai piešķir iespēju izmantot valsts īpašumu bez tādas atļaujas nepieciešamības, kura būtu nosacījums piekļuvei pakalpojuma darbībai.

53. Šis apgalvojums mani nepārliecina.

54. No lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka piekļuvei darbībai, kas attiecas uz jūras un ezera krastu publiskā īpašuma izmantošanu Itālijā, piemēram, krasta teritorijas pārvaldība tūrisma un atpūtas mērķiem, ir nepieciešams, lai kompetentā pašvaldības iestāde piešķirtu koncesijas aktu. Šis akts ir priekšnosacījums, lai piekļūtu attiecīgajai pakalpojuma darbībai.

55. Tie turklāt ir akti, ar kuriem netiek pieļauta tāda atļaujas pagarināšana, ko apstrīd prasītājas pamatlietā.

56. Tas, ka šīs atļaujas piešķiršana nozīmē arī publiska īpašuma nodošanu ekskluzīvā rīcībā nomas veidā, nevar ietekmēt šīs atļauju piešķiršanas sistēmas kvalificēšanu.

– Par atšķirību salīdzinājumā ar pakalpojumu koncesijām

57. Es norādu, ka tāda sistēma, kuru var kvalificēt kā "atļauju piešķiršanu sistēmu", tomēr neattiecas uz Direktīvas 2006/123 noteikumiem, ja tā iekļauta publiskā iepirkuma noteikumu piemērošanas jomā [11].

10 — Es atļaujos norādīt uz 24. punktu manos secinājumos lietā *Hiebler* (C-293/14, EU:C:2015:472), kā arī uz 49.–57. punktu manos secinājumos lietās *Trijber* un *Harmsen* (C-340/14 un C-341/14, EU:C:2015:505).

11 — Skat. Direktīvas 2006/123 preambulas 57. apsvērumu.

58. Šajā ziņā šajā konkrētajā lietā valsts tiesas norāda, ka attiecīgās jūras un ezeru krastu publiskā īpašuma koncesijas var uzskatīt par pakalpojumu koncesijām.

59. Tāpēc jāizvērtē tas, vai šajā gadījumā runa ir par pakalpojumu koncesijām, kuras tādējādi attiektos nevis uz Direktīvas 2006/123 noteikumiem, bet gan uz Savienības tiesību principiem un normām publisko iepirkumu jomā.

60. Šajā ziņā tas, ka konkrētie līgumi pamatlietā tiek Itālijas tiesībās kvalificēti kā "koncesijas", nekādā veidā neskar to autonomo kvalifikāciju Savienības tiesībās.

61. Kā pamatoti norāda Nīderlandes valdība, termins "koncesija" bieži vien tiek lietots, lai apzīmētu ekskluzīvas tiesības vai atļaujas dokumentu, nevis koncesiju publisko iepirkumu tiesību nozīmē [12].

62. Pakalpojumu koncesiju it īpaši raksturo tas, ka iestāde tādas pakalpojumu darbības veikšanu, parasti tāda pakalpojuma sniegšanu, kas būtu jāsniedz šai iestādei, uztic koncesionāram, tam nosakot pienākumu sniegt noteikto pakalpojumu [13].

63. Pakalpojumu koncesijas dokumenta kvalificēšana tādējādi nozīmē, ka tiek konstatēts, ka pakalpojumu sniegšana ir pakļauta īpašām prasībām, kuras nosaka attiecīgā iestāde, un ka saimnieciskās darbības veicējs nevar brīvi atteikties no to sniegšanas.

64. Šie apsvērumi ir apstiprināti Direktīvas 2014/23 [14] preambulas 14. apsvērumā, no kura izriet, ka par koncesijām nebūtu jāuzskata konkrēti dalībvalsts izdoti dokumenti, piemēram, atļaujas vai licences, it īpaši, ja ekonomikas dalībnieks saglabā brīvu izvēli atteikties no būvdarbu veikšanas vai pakalpojumu sniegšanas. Pretēji šiem dokumentiem koncesijas līgumos ir paredzēti savstarpēji saistoši pienākumi, ar ko šo būvdarbu vai pakalpojumu izpildei piemēro īpašas prasības, ko nosaka līgumslēdzēja iestāde.

65. Šajā izskatāmajā lietā no aprakstītajiem lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu norādītajiem faktiem neizriet, ka prasītājām pamatlietā saskaņā ar dokumentiem, kas kvalificēti kā "valsts īpašumu koncesijas" valsts tiesībās, būtu pienākums veikt pakalpojumu darbību, ko tām īpaši piešķīrusi valsts iestāde un kas būtu pakļauta īpašām prasībām, kuras noteikusi šī iestāde.

66. Kā pamatoti norāda Komisija, attiecīgo pamatlietas dokumentu priekšmets ir nevis pakalpojumu sniegšana, kurus noteikusi līgumslēdzēja iestāde, bet ar tūrismu un atpūtu saistītu saimniecisko darbību veikšana peldvietu teritorijā, kas nozīmē ekskluzīvu šā publiskā īpašuma izmantošanu.

67. No šiem apstākļiem – ar nosacījumu, ka tos pārbauda valsts tiesa, – izriet, ka līgumi pamatlietā nav pakalpojumu koncesijas Savienības tiesību normu publisko iepirkumu jomā izpratnē.

68. Tāpēc es uzskatu, ka tādas valsts tiesību normas kā tās, kuras Itālijas tiesībās paredz jūras un ezeru krastu publiskā īpašuma koncesiju piešķiršanu, ir atļauju piešķiršanu sistēma, kas attiecas uz Direktīvas 2006/123 9.–13. pantu.

12 — Skat. arī Komisijas skaidrojošā paziņojuma par koncesijām Kopienas tiesībās 25. zemsvītras piezīmi (OV 2000, C 121, 2. lpp.).

13 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Belgacom* (C-221/12, EU:C:2013:736, 33. punkts). Skat. arī ģenerāladvokāta A. M. La Pergola [*A. M. La Pergola*] secinājumus lietā *BFI Holding* (C-360/96, EU:C:1998:71), kā arī ģenerāladvokāta Z. Albēra [*S. Alber*] secinājumus lietā *RI.SAN* (C-108/98, EU:C:1999:161, 50. punkts).

14 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/23/ES par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 94, 1. lpp.); lai arī tā *ratione temporis* nav piemērojama izskatāmajā lietā, tā var būt iedvesmas avots attiecībā uz jēdziena "pakalpojumu koncesija" definīciju.

69. Jāpiebilst, ka gadījumā, kad attiecīgie līgumi pamatlietā būtu jākvalificē kā pakalpojumu koncesijas Savienības tiesību izpratnē tā, ka Direktīvas 2006/123 saskaņotie noteikumi nebūtu piemērojami, prasības, kas noteiktas valstu iestādēm saskaņā ar Līguma pamatnoteikumiem un tiem principiem, kuri no tiem izriet, būtībā būtu tie paši. Ciktāl runa ir par saimnieciskajām darbībām ar noteiktu pārrobežu interesi attiecībā uz pienākumu ievērot šos pamatnoteikumus un šos principus, atļauja neatšķiras no pakalpojumu koncesijas [15].

– Par ierobežotu atļauju skaitu dabisko resursu nepietiekamības dēļ

70. Jāatgādina, ka Direktīvas 2006/123 12. pants attiecas uz īpašu gadījumu, kad atļauju skaits ir ierobežots dabisko resursu vai tehnisko iespēju nepietiekamības dēļ.

71. Jānorāda, ka no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka attiecīgās atļaujas izskatāmajā lietā tika piešķirtas pašvaldības līmenī un ka to skaits ir ierobežots.

72. Publiskā īpašuma teritorijas, kas atrodas ezera vai jūras krastā un kas var būt saimnieciskas izmantošanas objekts noteiktā pašvaldībā, protams, ir ierobežotas, un tāpēc tās var kvalificēt kā nepietiekamus dabiskos resursus Direktīvas 2006/123 12. panta izpratnē.

73. Izņemot šo dabisko resursu nepietiekamību, puses turklāt neizvirza nevienu citu ar sabiedrības interesēm saistītu būtisku iemeslu, ar ko varētu pamatot pieejamo atļauju skaita ierobežošanu šajā lietā.

74. Šajā ziņā arguments, ko izvirza prasītājas pamatlietā, kā arī Itālijas valdība un atbilstīgi kuram Itālijas jūras krastu kopumā nevar kvalificēt kā "nepietiekamus resursus", man šķiet, novirza debates nepiemērotā virzienā.

75. Attiecībā uz piešķirtajām atļaujām pašvaldības līmenī ir jāņem vērā attiecīgās publiskā īpašuma teritorijas. Šajā izskatāmajā lietā ir acīmredzams, ka runa ir par ierobežotu skaitu atļauju, kas rada iespējamo atlases procedūras, kas minēta Direktīvas 2006/123 12. panta 1. punktā, kandidātu konkurenci.

76. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka šajā lietā Direktīvas 2006/123 12. pants ir piemērojams.

Direktīvas 2006/123 12. panta interpretācija

77. Jāatgādina, ka atbilstoši Direktīvas 2006/123 12. panta 1. punktam, ja konkrētai darbībai atļauju skaits ir ierobežots pieejamo dabisko resursu vai tehnisko iespēju nepietiekamības dēļ, tad to piešķiršanai jānotiek ar tādu atlases procedūru, kas pilnībā garantē objektivitāti un pārskatāmību.

78. Atbilstoši šīs direktīvas 12. panta 2. punktam atļaujas izsniedz uz piemērotu ierobežotu termiņu, un tās nevar automātiski atjaunot, ne arī piešķirt citas priekšrocības pakalpojumu sniedzējam, kuram piešķirtais termiņš beidzies.

79. Pieprasot ierobežota termiņa atļauju piešķiršanu, kurā ievērota pārskatāma un objektīva procedūra, attiecīgie noteikumi nodrošina, ka darbība, kurā iesaistīts ierobežots skaits saimnieciskās darbības veicēju dabisko resursu nepietiekamības dēļ, ir atvērta konkurencei un potenciāli pieejama jauniem pakalpojumu sniedzējiem.

15 — Spriedumi *Sporting Exchange* (C-203/08, EU:C:2010:307, 46. un 49. punkts), *Engelmann* (C-64/08, EU:C:2010:506, 52.–54. punkts) un *Belgacom* (C-221/12, EU:C:2013:736, 33. punkts).

80. Šo noteikumu pamatā turklāt ir pastāvīgā judikatūra, saskaņā ar kuru pārskatāmas atlases procedūras neesamība šādos apstākļos ir netieša to saimnieciskās darbības veicēju diskriminācija, kuri veic saimniecisko darbību citās dalībvalstīs, kas principā ir pretrunā uzņēmējdarbības veikšanas brīvības principam [16].

81. Jānorāda, ka to atļauju *ex lege* pagarinājums, kuras piešķirtas pirms Direktīvas 2006/123 transponēšanas, uzreiz tiek pakļauts šīs direktīvas 12. panta noteikumiem.

82. Ar esošo atļauju termiņa pagarināšanu tiek pārkāpts no Direktīvas 2006/123 12. panta 1. punkta izrietošais pienākums paredzēt pārskatāmu un objektīvu kandidātu atlases procedūru.

83. Turklāt atļauju termiņa pagarināšana *ex lege* ir līdzvērtīga automātiskai atjaunošanai, kas ir nepārprotami izslēgta ar Direktīvas 2006/123 12. panta 2. punkta noteikumiem.

84. Prasītājas pamatlietā un Itālijas valdība tomēr apgalvo, ka attiecīgo koncesiju termiņa pagarināšanu varētu pamatot kā pagaidu pasākumu tiesiskās drošības iemeslu dēļ.

85. Prasītājas pamatlietā norāda, ka jūras un ezeru krastu publiskā īpašuma koncesiju termiņu pagarināšana ir nepieciešama, lai interesentiem ļautu atgūt ieguldījumus, ciktāl tie var likumīgi rēķināties ar atļauju automātisku pagarināšanu saskaņā ar tiesību normām, kas bija piemērojamas tad, kad tās tika izdotas un līdz Dekrētlikuma Nr. 194/2009 pieņemšanai.

86. Šo nostāju atbalsta arī Itālijas valdība, kas norāda, ka šo koncesiju pagarināšana ir pārējas pasākums saistībā ar pāreju no automātiskas pagarināšanas sistēmas uz tādu piešķiršanas sistēmu, kurā paredzēta konkursa procedūra. Pēc šīs valdības domām, šādu pasākumu pamatojot nepieciešamība ļaut interesentiem atgūt ieguldījumus atbilstoši tiesiskās paļāvības aizsardzības principam.

87. Šajā ziņā ir jānorāda, ka atļauju īpašnieku likumīgās intereses Savienības likumdevējs jau ir ņēmis vērā, ciktāl Direktīvas 2006/123 12. panta 2. punktā tas jau ir paredzējis, ka, ja atļauju skaits ir ierobežots dabisko resursu nepietiekamības dēļ, to termiņam ir jābūt atbilstošam.

88. Šīs pašas direktīvas preambulas 62. apsvēruma kontekstā šīs atļaujas derīguma termiņš jānosaka tā, lai neierobežotu un nekavētu brīvu konkurenci vairāk, nekā vajadzīgs, lai ļautu pakalpojumu sniedzējam atgūt ieguldījumu izmaksas un sniegtu godīgu peļņu no ieguldītā kapitāla [17].

89. Šos apsvērumus principā piemēro tām atļaujām, kas piešķirtas atbilstoši Direktīvai 2006/123.

90. Manuprāt, attiecībā uz atļaujām, kurām nav piemērota Direktīvas 2006/123 12. panta 1. punktam atbilstīga procedūra, ar šo pantu netiek pieļauts, ka dalībvalstis to derīguma termiņa beigās tās atjauno un tādējādi atliek atlases procedūru, atsaucoties uz sevišķi svarīgu iemeslu sabiedrības interesēs.

91. Lai gan Direktīvas 2006/123 12. panta 3. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis, nosakot atlases procedūras noteikumus, var ņemt vērā apsvērumus, kas saistīti ar sevišķi svarīgiem iemesliem sabiedrības interesēs, šis noteikums neļauj dalībvalstīm atsaukties uz šiem apsvērumiem, lai izvairītos no šādas procedūras organizēšanas.

16 — Attiecībā uz pakalpojumu koncesiju skat. spriedumu *Belgacom* (C-221/12, EU:C:2013:736, 37. punkts un tajā minētā judikatūra) un par atļauju piešķiršanu sistēmu – spriedumu *Engelmann* (C-64/08, EU:C:2010:506, 46. un 51. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

17 — Tādi paši apsvērumi izriet no Tiesas judikatūras, atbilstoši kurai atļaujas derīguma termiņš jāpamato ar sevišķi svarīgiem iemesliem sabiedrības interesēs, piemēram, it īpaši, lai attiecīgā uzņēmēja rīcībā būtu pietiekami ilgs termiņš, lai viņš varētu atgūt ieguldījumus. Šajā ziņā skat. spriedumu *Engelmann* (C-64/08, EU:C:2010:506, 46.–48. punkts un tajos minētā judikatūra).

92. Katrā ziņā es uzskatu, ka pamatojums saistībā ar tiesiskās paļāvības principa aizsardzību, uz kuru atsaucas prasītājas pamatlietā un Itālijas valdība, ir jāpārbauda katrā gadījumā atsevišķi, kas ļauj pierādīt, izmantojot konkrētus elementus, ka atļaujas saņēmējs varēja likumīgi rēķināties ar to, ka viņa atļauja tiks pagarināta un ka viņš ir veicis attiecīgos ieguldījumus.

93. Tādējādi uz šo pamatojumu nevar likumīgi atsaukties tāda automātiska termiņa pagarinājuma pamatojumam, kuru noteicis Itālijas likumdevējs, kuru vienādi piemēro visām jūras un ezeru krastu publiskā īpašuma koncesijām.

94. Šim secinājumam nekādā ziņā nav pretrunā spriedums *ASM Brescia* [18], kas attiecas uz īpašu sevišķi svarīga iemesla sabiedrības interesēs ievērošanu saistībā ar tiesiskās noteiktības principu, novērtējot pakalpojumu koncesiju, ņemot vērā LESD 49. un 56. pantu.

95. Šajā spriedumā Tiesa pieļāva, ka minētais princips var sabiedriska pakalpojuma koncesijas izbeigšanai, kas saistīta ar gāzes sadali, noteikt pārejas periodu, ņemot vērā gan prasības sabiedriskajam pakalpojumam, gan tā tautsaimnieciskos aspektus.

96. Šajā ziņā Tiesa ņēma vērā vairākus elementus, proti, pirmkārt, to, ka Savienības direktīvās nebija paredzēts apšaubīt esošās gāzes sadales koncesijas; otrkārt, ka koncesija tika piešķirta 1984. gadā un tai vajadzēja būt derīgai līdz 2029. gadam, tā ka tās izbeigšana bija priekšlaicīga; un visbeidzot, treškārt, to, ka tiesiskās noteiktības princips prasa, lai tiesību normas būtu skaidras, precīzas un to ietekme paredzama, lai gan tolaik, kad koncesija pamatlietā tika piešķirta, Tiesa vēl nebija spriedusi, ka daži līgumi, kuriem bija pārrobežu interese, varēja tikt pakļauti pārskatāmības pienākumam, ņemot vērā primārās tiesības [19].

97. Neviens no šiem apsvērumiem, kurus šajā spriedumā izvirzīja Tiesa saistībā ar tiesiskās noteiktības principu, neraksturo strīdus pamatlietā.

98. Atļaujas pamatlietā, kuras saistītas ar tūrisma un atpūtas industriju jūras un ezeru krastu publiskā īpašuma teritorijās, izdotas 2004. un 2006. gadā, laikā, kad pārskatāmības princips koncesiju jomā jau bija ieviests [20]. Dokumentos pamatlietā bija skaidri noteikts to beigu termiņš 2010. gadā, tādējādi ļaujot atļauju īpašniekam paredzēt savu ieguldījumu apmēru atkarībā no iepriekš zināma to atgūšanas laika.

99. Risinājums, ko pieņēma Tiesa spriedumā *ASM Brescia* [21], kura pamatā ir tiesiskās noteiktības princips, nav pārceļams uz strīdu pamatlietā.

100. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka Direktīvas 2006/123 12. panta 1. un 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru automātiski pagarina to atļauju derīguma termiņu, kuras attiecas uz jūras un ezeru krastu teritoriju publisko īpašumu izmantošanu.

Direktīvas 2006/123 12. panta iedarbība valsts tiesību sistēmā

101. Attiecībā uz Direktīvas 2006/123 12. panta iedarbību valsts tiesību sistēmā jāatgādina, ka valsts tiesām ir saistošs atbilstīgas interpretācijas pienākums.

18 — C-347/06, EU:C:2008:416. Lai arī Tiesa šā sprieduma 64. punktā atsaucas uz "objektīvu kritēriju", no turpmākās argumentācijas izriet, ka runa patiešām ir par sevišķi svarīgu iemeslu sabiedrības interesēs. Šajā ziņā skat. spriedumu *Belgacom* (C-221/12, EU:C:2013:736, 38. punkts).

19 — Spriedums *ASM Brescia* (C-347/06, EU:C:2008:416, 67.–71. punkts). Šajā ziņā skat. arī spriedumu *Belgacom* (C-221/12, EU:C:2013:736, 40. punkts).

20 — Skat. it īpaši spriedumu *Telaustria* un *Telefonadress* (C-324/98, EU:C:2000:669, 60.–62. punkts).

21 — C-347/06, EU:C:2008:416.

102. Šis pienākums nozīmē ne tikai to valsts normu interpretāciju, kas ieviestas saistībā ar Direktīvas 2006/123 transponēšanu, bet ir jāņem vērā viss valsts tiesību kopums, lai novērtētu, cik lielā mērā to var piemērot tā, lai tas nebūtu pretrunā minētās direktīvas mērķim [22].

103. Tas vēl vairāk attiecas uz situāciju, kad valsts tiesa iztiesā lietu par valsts tiesību normu piemērošanu, kas speciāli iekļautas, lai transponētu kādu direktīvu. Šajā ziņā minētajai tiesai jāprezumē, ka dalībvalstij ir bijis nolūks pilnībā izpildīt pienākumus, kas izriet no attiecīgās direktīvas [23].

104. Manuprāt, kad saistībā ar šo interpretēšanas īstenošanu valsts tiesa saskaras ar valsts tiesību normu, ar kuru transponēta Direktīva 2006/123, un īpašu jomu regulējošu tiesību normu kolīziju, tai šī kolīzija ir jāatrisina, ņemot vērā īpašo Direktīvas 2006/123 raksturu.

105. Tas ir tas, kas turklāt izriet no Pakalpojumu ieviešanas direktīvas rokasgrāmatas 1.2.1. punkta [24], kurā precizēts, ka, ja dalībvalstis izvēlas transponēt Direktīvu 2006/123 vai dažus tās pantus, izmantojot horizontālo likumdošanu, kā tas ir Itālijas gadījumā, tad tām jāraugās, lai šādai horizontālai likumdošanai būtu prioritāte salīdzinājumā ar īpašo likumdošanu. Turklāt atbilstoši šīs rokasgrāmatas 6.1. punktam noteikumi par atļauju piešķiršanu sistēmu, ņemot vērā to transversālo nozīmi, būtu jāiekļauj horizontālajā likumdošanā.

106. Tādēļ Itālijas tiesām šajā lietā valsts tiesības, cik vien iespējams, jāinterpretē tādā veidā, lai nodrošinātu, ka Leģislatīvā dekrēta Nr. 59/2010 16. pantam, ar ko tiek transponēts Direktīvas 2006/123 12. pants, ir prioritāte pār īpašo likumdošanu par jūras un ezeru krastu publisko īpašumu koncesijām.

107. Šis apsvērums ir vēl jo svarīgāks šajā lietā tāpēc, kā norāda iesniedzējtiesa lietā C-67/15, ka Itālijas likumdevēja piešķirtais pagarinājums izraisa to, ka Direktīvas 2006/123 12. pants, lai gan to likumdevējs formāli ir transponējis, patiesībā īpašās likumdošanas ietekmes dēļ var netikt piemērots publisko īpašumu koncesijas jomā.

108. Katrā ziņā es norādu, ka Direktīvas 2006/123 12. panta noteikumi konkretizē tos pienākumus, kas jau izriet no LESD 49. un 56. panta, koncesiju un atļauju piešķiršanas jomā saistībā ar pakalpojumu darbībām.

109. No judikatūras izriet, ka pamatbrīvībām, kas noteiktas ar LESD 49. un 56. pantu, ir tieša iedarbība tajā ziņā, ka uz tām var tieši atsaukties strīdā par līgumattiecībām, lai pakalpojumu tirgu atvērtu konkurencei [25].

110. Tādējādi ir jāatzīst arī Direktīvas 2006/123 12. panta, kurā šie principi ir konkretizēti, tiešā iedarbība.

Par pakārtotu LESD 49. panta interpretāciju

111. Ņemot vērā manu secinājumu, saskaņā ar kuru Direktīvas 2006/123 12. pants nepieļauj tādu atļauju termiņu pagarinājumu, kādas ir pamatlietā, nav jāinterpretē LESD noteikumi, kas norādīti lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu.

22 — Spriedumi *Marleasing* (C-106/89, EU:C:1990:395, 8. punkts) un *Association de médiation sociale* (C-176/12, EU:C:2014:2, 38. punkts).

23 — Spriedums *Pfeiffer* u.c. (C-397/01 līdz C-403/01, EU:C:2004:584, 112. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

24 — Lai gan tas nav saistošs akts, Tiesa jau ir pamatojusi ar šo rokasgrāmatu savu argumentāciju, it īpaši spriedumā *Hiebler* (C-293/14, EU:C:2015:843, 32., 57. un 73. punkts).

25 — Šajā ziņā skat. spriedumus *Telaustria* un *Telefonadress* (C-324/98, EU:C:2000:669, 60.–62. punkts), *ASM Brescia* (C-347/06, EU:C:2008:416, 69. un 70. punkts) un *Belgacom* (C-221/12, EU:C:2013:736, 40. punkts).

112. Pakārtoti es tomēr vēlos uzsvērt, ka gadījumā, ja Direktīva 2006/123 nebūtu piemērojama, pamatojot ar to, ka attiecīgie akti būtu pakalpojumu koncesijas, šķērslis to pagarināšanai būtu prasības, kas izriet no LESD 49. panta.

113. Jāatgādina, ka valsts iestādēm, kad tās piešķir tādu pakalpojumu koncesijas, kuri var interesēt saimnieciskās darbības veicējus, kas veic uzņēmējdarbību citās dalībvalstīs, kas, šķiet, ir tieši gadījums šajā lietā [26], ir jāievēro Līgumu pamatnoteikumi, tostarp LESD 49. pants, ieskaitot no tā izrietošo pārskatāmības pienākumu [27].

114. Šīs iestādes nevar izvairīties no šīm prasībām, nolemjot automātiski pagarināt to koncesiju derīguma termiņu, kuras bija piešķirtas nepārskatāmi. Valsts pasākums, ar kuru ieviesta jaunas koncesijas piešķiršanas, kurā izmantota pārskatāma procedūra, atlikšana, ir netiešā diskriminācija, kas principā ir aizliegta ar LESD 49. pantu [28]. Turklāt, lai gan Tiesa ir pieļāvusi, ka šādu valsts pasākumu varētu pamatot ar sevišķi svarīgu iemeslu sabiedrības interesēs attiecībā uz tiesisko noteiktību, ar šo tiesas risinājumu noteikti nosacījumi šajā lietā nepārprotami nav izpildīti [29].

Secinājumi

115. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Lombardijas reģiona Administratīvā tiesa) un uz *Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna* (Sardīnijas reģiona Administratīvā tiesa) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvas 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū 12. panta 1. un 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru automātiski pagarina tādu atļauju izbeigšanās termiņu, kas saistītas ar jūras un ezeru krastu publiskā īpašuma izmantošanu.

26 — Iesniedzējtiesa lietā C-458/14 norāda, ka attiecīgajai koncesijai ir pārrobežu interese, it īpaši ņemot vērā īpašuma ģeogrāfisko izvietojumu un koncesijas tautsaimniecisko vērtību.

27 — Spriedumi *Telaustria* un *Telefonadress* (C-324/98, EU:C:2000:669, 60.–62. punkts), *Coname* (C-231/03, EU:C:2005:487, 16.–19. punkts), *Parking Brixen* (C-458/03, EU:C:2005:605, 46.–48. punkts), *Wall* (C-91/08, EU:C:2010:182, 33. punkts), *Engelmann* (C-64/08, EU:C:2010:506, 51.–53. punkts) un *Belgacom* (C-221/12, EU:C:2013:736, 33. punkts).

28 — Spriedums *ASM Brescia* (C-347/06, EU:C:2008:416, 63. punkts).

29 — Skat. šo secinājumu 99. punktu.